

بررسی تاثیر گیاه انیسون بر درمان بیماری میگرن

مریم رضاقلی¹، یحیی یآوری²، عبدالله خدیوی خوب¹

1- دانشجوی کارشناسی و استادیار گروه علوم باغبانی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه اراک، اراک. 2- مدرس دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید باهنر اراک، اراک.

چکیده

انیسون (*Apiaceae, Pimpinella anisum L.*) گیاهی یکساله و علفی بوده و بومی مناطق مدیترانه ای می باشد. کشت این گیاه بطور عمده برای مصرف بذور آن بوده و در منابع متعددی از خواص دارویی آن سخن گفته شده است. در این مطالعه تاثیر عصاره گیاه انیسون بر بیماری میگرن (سردردهای دوره‌ای) بررسی شد. ابتدا افراد مبتلا به میگرن انتخاب شدند و بخور حاصل از جوشانده گیاه انیسون را در زمان بروز درد مورد استفاده قرار دادند و سپس به پرسش نامه‌های تهیه شده پاسخ دادند. نتایج نشان داد که بخور انیسون باعث کاهش مدت، شدت و تعداد حملات میگرنی در افراد بیمار مورد آزمایش شده است.

کلمات کلیدی: انیسون، گیاهان دارویی، میگرن

مقدمه

انیسون (*Apiaceae, Pimpinella anisum L.*) گیاهی یکساله و علفی بوده و بومی مناطق مدیترانه ای می باشد. در ایران نیز، استان‌های کردستان و آذربایجان‌های شرقی و غربی بیشترین سطح زیر کشت و تولید آن را دارا می باشند. کشت این گیاه بطور عمده برای مصرف بذور آن بوده و در منابع متعددی از خواص دارویی آن سخن گفته شده است (1). اسانس انیسون از مهم ترین ترکیبات موجود در بذور آن بوده که این ماده بی رنگ یا به رنگ زرد روشن می باشد و در صنایع داروسازی، تغذیه، عطرسازی و به عنوان طعم دهنده، استفاده می شود (2و1). انیسون به عنوان یک گیاه دارویی در درمان بیماری‌های دستگاه گوارش، سرگیجه، سرفه، آسم و برونشیت اثرات مفیدی دارد (2). علاوه بر این، توسط برخی پزشکان ایرانی در قرون وسطی در درمان بعضی بیماری های مغز و اعصاب نظیر سردرد تجویز می شده است (3 و 4). با این حال مطالعات بسیار محدودی در زمینه استفاده از این گیاه در درمان بیماری میگرن به صورت عملی صورت گرفته است.

از نظر ترکیبات شیمیایی اسانس انیسون، حدود 90-80 درصد آن را آنتیول و 10 درصد دیگر از ترکیباتی همانند آنیس آلدهید، آیوژنول و متیل کاییکول را شامل می شود (5 و 6). مطالعاتی در مورد تاثیر این گیاه روی Osteoporosis (7)، پدیده مهار منتشر شونده در بافت نئوکورتیکال مغز موش (8) و عملکرد جوجه (9) انجام شده است و نتایج جالبی بدست آورده اند. ابوعلی سینا استفاده از این گیاه را در درمان بیماری‌هایی متفاوت و در مواردی مشابه میگرن (سردردهایی با منشأ متفاوت) در کتاب قانون عنوان کرده است. در این تحقیق برای اولین بار تاثیر این گیاه بر میگرن بررسی شده است و با توجه به بررسی‌های انجام شده تحقیقی در این زمینه منتشر نشده است. با توجه به شیمیایی بودن داروهای درمان میگرن و با عوارض جانبی مختلف و در مواردی گران بودن آنها، باید به دنبال دستیابی به داروهای با منشأ کاملاً گیاهی و بر گرفته از طبیعت، ارزان، قابل رشد در ایران، تولید آسان و بدون نیاز به تجهیزات پیشرفته که مسبب تولید داخلی است، با حداقل عوارض جانبی و سایر موارد بود. بنابراین هدف از مطالعه حاضر این است که آیا اسانس گیاه مورد مطالعه می تواند جایگزین داروهای شیمیایی در درمان بیماری میگرن باشد.

مواد و روش‌ها

ابتدا تعداد سی نفر از بیماران میگرنی 25-20 ساله با توجه به تاییدیه پزشک مربوطه انتخاب شدند که مشخصات بیماران مورد تحقیق به ترتیب شامل موارد زیر بود: الف) وجود علائم اولیه (حسی، بینائی، حرکتی و شکمی)، ب) در هفته اخیر مصرف دارو نداشته باشد، پ) مدت هر حمله 72-2 ساعت، ت) حداقل پنج حمله، ث) هر حمله میگرنی علائمی شامل درد شدید با حرکت

سر، شدت متوسط تا شدید (ممانعت از فعالیت روزانه)، ضربان دار بودن، یک طرفه بودن، تهوع یا استفراغ، فنوفوبی یا فنوفوبی و فقدان علت دیگری برای سردرد.

در مرحله دوم داروی گیاهی درمقداری مشخص در اختیار افراد انتخاب شده قرار گرفت و بر نحوه مصرف آنها نظارت شد. نحوه مصرف به این صورت بود که در زمان حملات میگرنی مقدار ده گرم از گیاه را در نیم لیتر آب درون دستگاه بخور ریخته می شد و به مدت پنج الی ده دقیقه تحت حرارت جوشانده شده و در نهایت ظرف محتوی گیاه جهت استشمام آماده می گردید. در هنگام بخور، افراد به مدت 10 دقیقه نفس های عمیق کشیده تا بخارهای حاصل از عصاره گیاه بطور کامل وارد مجاری تنفسی شود. لازم به ذکر است که در طول درمان با گیاه انیسون مصرف داروهای شیمیایی صورت نگرفت تا نتایج بدست آمده از این آزمایش دقت بالایی داشته باشد. بعد از اتمام مراحل، پرسش نامه های تهیه شده توسط افراد تکمیل شد و بر اساس آنها آنالیز آماری بوسیله نرم افزار SPSS انجام شد.

نتایج و بحث

نتایج نشان داد که تاثیر عصاره گیاه روی 83 درصد از بیماران رضایت بخش بوده و بعد از بخور با این عصاره سردرد آنها رفع شده است. همچنین در 43 درصد از بیماران خواب آلودگی بروز کرد. لازم به ذکر است از نظر بیماران خواب آلودگی برای کاهش درد میگرن مطلوب بوده و باعث تسریع در بهبودی آنها می گردید. بر اساس نتایج به دست آمده گیاه انیسون مورد استفاده تاثیر مثبتی روی کاهش درد و درمان سردردهای میگرنی دارد و با توجه به این نتایج امیدبخش، توجه و مطالعات دقیق تر در آینده برای بررسی امکان جایگزینی آن با داروهای شیمیایی در درمان بیماری میگرن نیاز می باشد.

منابع مورد استفاده

- Darzi, M., Haj Seyedhadi, M., and Rejali, F. ۲۰۱۲. Effects of the application of vermicompost and phosphate solubilizing bacterium on the morphological traits and seed yield of anise (*Pimpinella anisum* L.)
Zargari A. Medical Plants. ۲nd ed. Tehran: The University of Tehran Publication; ۱۹۹۱.
Gorji A, Khaleghi GM. History of headache in medieval Persian medicine. *Lancet Neurol* ۲۰۰۲.
Gorji A, Khaleghi GM. History of epilepsy in Medieval Iranian medicine. *Neurosci Biobehav Rev* ۲۰۰۱.
Yamini Y, Bahramifar N, Sefidkon F, Saharkhiz MJ, Salamifar E. ۲۰۰۸. Extraction of essential oil from *Pimpinella anisum* using supercritical carbon dioxide and comparison with hydrodistillation *Nat Prod Res*
Orav A, Raal A, Arak E. ۲۰۰۸. Essential oil composition of *Pimpinella anisum* L. fruits from various European
Waleed N Hassan, Ahmed M Saed. ۲۰۱۰ Protective Effect of Anise Fruit (*pimpinella anisum*) Against Osteoporosis in Rat Model
Haghir H., Gorji A., Hami J. ۲۰۱۰ Effects of *Pimpinella anisum* on spreading depression in rat neocortical tissue
Güler T, Dalkılıç B and. Nihat Ertas O. ۲۰۰۵. The Effect of Anise Oil (*Pimpinella anisum* L.) On Broiler Performance.

Study of *Pimpinella anisum* effect on Migraine disease Maryam Rezagholi^{۱*}, Yahya Yavari^۲, Abdollah Khadivi-Khub^۱

^۱- B.S. student and assistant professor, Dept. of Horticultural Sciences, Faculty of Agriculture and Natural Resources, Arak University, Arak, Iran

^۲- M.A. Dept. of Biology, Farhangian university, Arak, Iran

Abstract

Anise (*Pimpinella anisum* L. Apiaceae) is an herbaceous annual plant that is native to the Mediterranean region. This plant grows mainly for seeds and is considered for its medicinal properties. In this study, the effect of Anise on Migraine disease was evaluated. Initially, Patients to Migraine were selected and used extract of Anise for days, then they completed the questionnaires. Result showed that extract of Anise had positive effect on reducing the length, the severity and frequency of migraine attacks.

Keywords: Anise, Medicinal plant, Migraine